

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Д.е.н., проф. Лоханова Н.О.

(підпис)

“ ____ ” травня 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.03050901 Облік і аудит
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: **«Облік, контроль та аналіз основних засобів на прикладі
ТОВ «Одіс Марін Груп»**

Виконавець:

студентка обліково-економічного факультету
Харченко Дарія Вадимівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Шевчук Ніна Сергіївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ	6
1.1. Економічна сутність основних засобів, їх класифікація та оцінка	6
1.2. Аналітичний та синтетичний облік основних засобів	15
1.3. Проблемні питання обліку операцій з основними засобами	21
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТОВ «ОДІС МАРІН ГРУП».....	27
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	27
2.2. Документування операцій із об'єктами основних засобів на підприємстві	34
2.3. Діюча система обліку операцій з основними засобами ТОВ «Одіс Марін Груп»	38
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ	44
3.1. Аналіз динаміки, складу та ефективності використання основних засобів на підприємстві	44
3.2. Методика контролю основних засобів у ТОВ «Одіс Марін Груп» ...	52
3.3. Шляхи вдосконалення обліку та контролю основних засобів	58
ВИСНОВКИ	62
Список використаних джерел	65
Додатки	

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах перед підприємствами постають завдання оперативно реагувати на ринкові зміни, задовольняти інтереси користувачів необхідною інформацією, більше залучати інвестиційні ресурси, підвищувати здатність підприємства до управління. Господарська діяльність підприємства забезпечується не лише за рахунок використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, але й за рахунок основних засобів. Під впливом виробничого процесу і зовнішнього середовища вони зношуються і поступово переносять свою початкову вартість на витрати виробництва протягом нормативного терміну служби. Одним з найважливіших факторів підвищення ефективності виробництва на підприємствах є їх забезпеченість основними засобами в необхідній кількості та асортименті, а також найбільш повне їх використання. До того ж суттєве значення в управлінні виробничою діяльністю підприємства має якісна інформація про наявність та рух основних засобів.

Завданням обліку основних засобів є надання повної, правдивої та неупередженої інформації про них. Але інформація про основні засоби, що міститься у фінансовій звітності через недосконалість вітчизняного законодавства не завжди є такою.

Динамічні зміни в законодавстві зумовлюють потребу перегляду положень бухгалтерського обліку щодо основних засобів, виникають питання з приводу критеріїв віднесення певних активів підприємства до складу основних засобів, їх класифікації, оцінки, вибору методу нарахування амортизації, виконання ремонтів тощо.

Все це свідчить про актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи та необхідність якісного ведення бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю наявності і руху основних засобів.

Питання обліку, контролю і аналізу основних засобів неодноразово досліджувалися у працях вітчизняних вчених та науковців, зокрема О.І. Бондара,

Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, Н.В. Довгалюка, Т.Г. Камінської, А.К. Кузьмінського, А.В. Максименка, О.А. Петрика, В.В. Сопка, О.С. Яцунської та ін.

Проте, викладені ними питання методики та організації обліку, контролю та аналізу операцій з основними засобами потребують подальшого наукового дослідження та удосконалення.

Актуальність окреслених питань зумовили вибір теми, завдання, об'єкт і предмет дослідження.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних основ та методичних аспектів обліку, аналізу і контролю операцій з основними засобами та виявлення шляхів їх подальшого вдосконалення для забезпечення ефективного функціонування підприємства у сучасних умовах господарювання.

Для досягнення поставленої мети в роботі були поставлені такі **завдання**:

- розкрити економічну сутність категорії «основні засоби» визначити їх класифікацію та оцінку;
- дослідити якість та рівень нормативного забезпечення питань обліку основних засобів;
- визначити проблемні питання обліку операцій з основними засобами в сучасних умовах;
- надати загальну економічну характеристику підприємства та дослідити методичні аспекти обліку операції з основними засобами;
- вивчити особливості обліку та документального оформлення операцій з основними засобами на підприємстві;
- дослідити стан внутрішнього контролю основних засобів досліджуваного підприємства та надати рекомендації щодо його вдосконалення;
- провести аналіз ефективності використання основних засобів на досліджуваному підприємстві
- запропонувати шляхи вдосконалення організації обліку та контролю основних засобів ТОВ «Одіс Марін Груп».

Предметом дослідження є комплекс теоретичних і методичних питань, пов'язаних з організацією обліку, контролю та аналізу операцій з основними засобами.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку та контролю основних засобів в ТОВ «Одіс Марін Груп».

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження слугували наукові методи, що базуються на діалектичному методі пізнання та об'єктивних законах розвитку економіки.

Для досягнення визначеної мети в роботі застосовувався комплекс загальнонаукових та спеціальних методів: метод узагальнення наукового досвіду та термінологічного аналізу – для аналізу категорій; системний підхід – для деталізації об'єкта дослідження; статистичний метод обробки даних, метод групування – для оцінки стану основних засобів підприємства; абстрагування - для формування узагальнених висновків на основі системного аналізу і синтезу теорії та практики організації системи забезпечення обліку основних засобів; аналітичні розрахунки; конструктивний метод - для групування пропозицій щодо обліку основних засобів; графічний метод - для наочного зображення результатів дослідження.

Інформаційна база дослідження: Інформаційним підґрунтям кваліфікаційної роботи стали нормативно-правові акти України; офіційні статистичні та аналітичні матеріали, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали періодичних видань з проблем обліку контролю та економічного аналізу основних засобів. Емпіричну базу дослідження становили показники статистичної та фінансової звітності підприємства, яке досліджувалося, періодичні видання, матеріали мережі Інтернет.

ВИСНОВКИ

Виходячи з викладених у кваліфікаційній роботі теоретичних положень, на основі аналізу практики і спеціальної літератури щодо стану обліку, аналізу та контролю наявності та руху основних засобів, зроблено наступні висновки:

1. В нормативних актах та економічній літературі існують різні трактування поняття основних засобів, що призводить до деякої плутанини щодо розуміння їх сутності, оскільки при встановленні критеріїв віднесення об'єкту до основних засобів перевага надається їх призначенню. Більшість науковців при тлумаченні поняття «основні засоби» в обов'язковий критерій визнання об'єкту основних засобів виділяють строк їх корисного використання.

2. Оцінка необоротних активів за первісною вартістю має суттєві недоліки, адже унеможливорює вплив інфляційних процесів та інших ринкових змін на ціну об'єктів. З часом первісна вартість об'єктів основних засобів під впливом інфляції та інших зовнішніх факторів значно відрізняється від первісної вартості аналогічних об'єктів, тому для усунення цього відхилення основні засоби підлягають переоцінці, в результаті якої отримують їх відновлену вартість. Справедливу вартість основних засобів для їх бухгалтерської переоцінки повинен визначати виключно суб'єкт оціночної діяльності.

3. Дослідження змісту первинних документів і облікових реєстрів основних засобів свідчить про те, що, з одного боку, в них містяться застарілі показники, які не формують підсумкової інформації, а разом із цим у них відсутні показники, необхідні для складання звітності в умовах застосування П(С)БО 7 «Основні засоби». У той же час первинна інформація в чисельних реєстрах бухгалтерського обліку основних засобів дублюється, що зменшує інформативність та аналітичність первинних документів з обліку основних засобів.

4. Особливості обліку та контролю основних засобів було розглянуто на прикладі ТОВ «Одіс Марін Груп». Облік на підприємстві здійснюється згідно діючого законодавства України. Компанія має лінійно-функціональну

організаційну структуру. Підприємство очолює директор. Ведення бухгалтерського обліку та функції контролю покладені на бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером.

У 2016-2018 роках діяльність підприємства була прибутковою. Чистий дохід за весь досліджуваний період збільшився на 1810 тис. грн. Але темпи збільшення собівартості випереджають темпи збільшення чистого доходу, що впливає на зменшення прибутковості підприємства тому варто підприємству зосередити увагу на уповільненні цього показника.

Аналіз основних засобів підприємства показав, що первісна вартість основних засобів ТОВ «Одіс Марін Груп» у 2018 році збільшилася на 13 тис. грн. У структурі основних засобів більшу частину складають будинки та споруди. Рух основних засобів на підприємстві був незначним. Зношуваність основних засобів поступово посилюється. Коефіцієнт зносу підприємства на початок 2018 року склав 51,4 %, а на кінець року 54,7 %. І все це відбувається в умовах постійного збільшення первісної вартості основних виробничих засобів.

Задля уникнення проблем функціонування підприємства, керівництву слід звернути увагу на потребу інтенсивного оновлення основних засобів, особливо активної їх частини. Підприємству слід слідкувати за тим, щоб темпи збільшення коефіцієнта оновлення випереджали темпи збільшення коефіцієнту вибуття, інтенсифікувати приріст основних засобів.

Ефективність використання основних засобів у 2018 році порівняно з 2017 роком на підприємстві збільшилась. Про це свідчить збільшення таких показників, як віддача основних засобів; сума валового прибутку та прибутку від операційної діяльності, що були отримані у розрахунку на сто грн основних засобів.

Досить високі темпи зростання усіх показників ефективності використання основних виробничих засобів свідчать про сприятливі тенденції використання засобів праці у господарській діяльності ТОВ «Одіс Марін Груп».

Функції внутрішнього контролю покладені на головного бухгалтера і можна зробити висновок, що на підприємстві внутрішній контроль за основними

засобами відсутній. В цілому, можна зробити висновок, що власники підприємства не достатньо розуміють необхідності проведення, мету і завдання внутрішнього контролю ефективності використання основних засобів, що може спричинити неефективність управлінських рішень.

Встановлено, що у цілому система документування, аналітичного та синтетичного обліку на досліджуваному підприємстві функціонує на достатньо високому рівні, усі господарські операції відображаються у системі обліку. Але існує ряд недоліків:

- відсутність затвердженого вартісного критерію для зарахування активів до складу основних засобів;
- відсутність затвердженої комісії для приймання об'єктів основних засобів;
- непроведення щорічної обов'язкової інвентаризації;
- відсутність графіку документообігу для заповнення первинних документів;
- невідповідність строків корисного використання, які фактично вживаються, встановленим в Наказі про облікову політику;
- невірний розподіл амортизаційних витрат між видами витрат.

Усунення перелічених недоліків по організації обліку основних засобів на підприємстві, більш точне ведення первинних документів, дадуть змогу вирішити проблемні питання облікової практики і будуть сприяти подальшому удосконаленню їх ефективного використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабяк Н.Д. Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств. Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». 2005. № 10(82). С. 177–185.
2. Барабаш О. О. Особливості формування потенціалу автотранспортних підприємств. Перша міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Формування потенціалу економічного розвитку промислових підприємств». 2015. С. 43-44.
3. Бондар О. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському та податковому обліку. Бухгалтерський облік і аудит. 2015. № 3. С. 23–27.
4. Бондаренко Н. М. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів на вітчизняних підприємствах та шляхи його вдосконалення. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2017. Вип. 23. Ч. 3. С. 119–122.
5. Брік С. В., Питня Г.К. Нові підходи до обліку основних засобів та ефективність обліку основних засобів у сучасних умовах. Вісник НТУ «ХП». 2016. № 13 (1185) с. 76-78
6. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. 3-є вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2002. 592 с.
7. Гавриловський О. С. Облік переоцінки основних засобів. Економічний аналіз: зб. наук. праць, 2014. Том 15. № 2. С. 130–135.
8. Господарський кодекс України: Кодекс України, затверджений Верховною Радою України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
9. Гужел Ю. Класифікація основних засобів. Бібліотека «Баланс»: практичне керівництво «Основні засоби: головні правила обліку». 2016. № 9. С. 5–8.
10. Гуменюк А. Ф. Бухгалтерське та податкове визнання основних засобів.

Вісник Хмельницького національного університету, 2016. № 4. Том 2. С. 91–94.

11. Домбровська Н. Р. Організація проведення внутрішнього контролю операцій руху основних засобів підприємства. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ikhdp0GqdYIJ:dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/11617/1/%25D0%2594%25D0%25BE%25D0>

12. Єлісеєва О. К., Яресько А. М. Методи оцінки основних засобів в умовах законодавчих змін: вітчизняний та зарубіжний досвід. Економічний форум 1, 2017. С. 223–229.

13. Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. Економічний словник. К.: Кондор, 2006. 356 с

14. Кафка С. М. Економічний і бухгалтерський підходи до оцінки необоротних активів. Облік і фінанси, 2017. № 1 (75). С. 33–40.

15. Кафка С. М. Зміст і призначення амортизації основних засобів. Економічний аналіз, 2017. Т. 27. № 1. С. 270–279.

16. Качалин В. В. Финансовый учет и отчетность в соответствии со стандартами ГААР. М. : Дело, 2008. 436 с

17. Кириченко Є. О. Організація обліку основних засобів на підприємстві. Управління розвитком, 2014. № 9 (172). С. 61–63.

18. Коваль Н. І. Проблеми обліку амортизації основних засобів згідно національних та міжнародних стандартів. International Scientific Conference Economy and Society: modern foundation for human development: Conference Proceedings, Part 1. 2016. С. 186–188.

19. Король Г. О., Безгодкова А. О., Галайда А. М. Порівняння обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами. Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 9–1, Ч. 1. 2014. С. 186–189.

20. Кудирко О. М., Шпортко С. Ф. Контроль основних засобів і шляхи його вдосконалення. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми, 2013. Вип. 36. С. 317–320.

21. Кудлаєва Н. В., Кравчук В. С. Проблеми обліку основних засобів. Бухгалтерський облік, аналіз, аудит, 2015. С. 179–188.

22. Кузіна Р. В. Деякі питання корисності інформації щодо основних засобів компаній корпоративного сектору економіки. Економіка: реалії часу. 2015. № 2 (18). С. 188–194.

23. Левченко Н. М., Нікітченко М. В. Алгоритм визначення та зміни строку корисного використання основних засобів. Міжнародний науково- виробничий журнал «Сталий розвиток економіки», 2016. № 33. С. 95–102.

24. Лист Міністерства фінансів України «Щодо методів амортизації об'єктів основних засобів та малоцінних необоротних матеріальних активів» від 25.07.2013 № 31-08410-07-27/22430. URL: <http://www.profiwins.com.ua/letters-and-orders/treasury/4063-22430.html>

25. Лист Міністерства фінансів України «Щодо справедливої (переоціненої) вартості об'єкта основних засобів» від 26.03.2009 № 31-34010-10/23-1462/184 URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF09024.html

26. Любар О. О. Амортизація: економічна сутність, особливості нарахування та відображення в бухгалтерському обліку. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2017. № 4. С. 117–131.

27. Лященко В. О., Пластун О. Л. Науково-методичний підхід до визначення справедливої вартості основних засобів. Молодий вчений, 2016. № 1 (28). Ч. 1. С. 105–109.

28. Маркс К. Капітал. Том 1. Глава 5. URL: <http://www.esperanto.mv.ru/Marksismo/Kapital1/kapital1-05.html#c5.1>

29. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id=293536

30. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_014

31. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, 2014, видання 2015 рік. URL:

http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_1_all.pdf

32. Морозовська Г. Амортизація основних засобів. Все про бухгалтерський облік. Облік основних засобів, 2016. № 120. С. 17–22.

33. Назарбаєва І. Амортизація для оптимізації. Бухгалтерія, 2016. № 48 (1243). С. 19–23.

34. Неміш Ю.В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях. Аграрна економіка. 2012. Т. 5. № 3–4. С. 181–187.

35. Овсюк Н. В. Організаційно-економічні основи побудови внутрішнього контролю. Проблеми економіки, 2014. № 2. С. 249–254.

36. Огневий В. О. Формування стратегій трансформації підприємств автомобільного транспорту. Вісник ЖДТУ. № 2 (53). С. 109–119.

37. Податковий кодекс України: Кодекс України, затверджений Верховною Радою України від 02.12.2010 № 2755-VI. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>

38. Понікаров В. Д. Контроль за використанням та охороною земельних ресурсів. Європейські перспективи. 2014. № 2. С. 122-128.

39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 16.07.1999 № 996-XIV. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

40. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Положення, затверджене Міністерством фінансів України від 24.05.1995 № 88. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z68-95>

41. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інструкція, затверджена Міністерством фінансів України від 30.11.1999 № 291. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99/page2>

42. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561. – URL: http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293623&cat_id=2935

43. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7

«Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

44. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999. № 242. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

45. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»: наказ Міністерства фінансів України від 07.07.1999 № 163. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>

46. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів»: наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 № 817.– URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>

47. Про затвердження типових форм первинного обліку: Наказ, затверджений Міністерством статистики України від 29.12.1995 № 352. – URL:

<http://zakon.kadrovik01.com.ua/regulations/2341/8392/8393/465262/>

48. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 12.07.2001 № 2658-III. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>

49. Прокопенко В. Переоцінка основних засобів: правила, облік і документування. Все про бухгалтерський облік. Облік основних засобів, 2016. № 120. С. 38–45.

50. Прокопенко В. Переоцінка основних засобів: правила, облік і документування. Все про бухгалтерський облік. Облік основних засобів, 2016. № 120. С. 38–45.

51. Сусіденко Ю. В., Столяр Г. К. Методика та напрями удосконалення контролю основних засобів у системі управління суб'єктами господарювання. Тези доповідей XXII Міжнародної науково-практичної конференції, 2017. – URL: <http://www.inter-nauka.com/issues/conf-2017/july1/2836/>

52. Чабанюк О. М. Козел Т. В. Економічний зміст основних засобів як об'єкта обліку і контролю. Науковий вісник НЛТУ України, 2013. Вип. 23.4.

53. Чумаченко Н. Г. Амортизаційні відрахування – суттєве джерело

фінансування інвестицій підприємства. Бухгалтерський облік і аудит. 2004. № 8. С.6 – 8.

54. Энтони Р., Дж. Рис. Учет: ситуации и примеры: пер. с англ. под ред. и с предисл. А. М. Петрачкова. М. : Финансы и статистика, 2009. 560 с.

55. Якимащенко В. Зменшення та відновлення корисності основних засобів. Бібліотека «Баланс»: практичне керівництво «Основні засоби: головні правила обліку». 2016. № 9. С. 43–49.

56. Яцунська О. С. Процедура зменшення корисності основних засобів: організаційно-методичні аспекти. Бізнесінформ, 2016. № 8. С. 130–140.

ДОДАТКИ